

Principer för gestaltning

Bilaga till planbeskrivning, detaljplan för fastigheterna Klevshult 1:195, 1:196, 1:192, samt del av 1:4, Vaggeryd tätort.

Ansvarig förvaltning: Kommunledningskontoret

Granskningshandling Upprättad: November 2025

Dnr: KS 2023/148

Medverkande

Bilaga ”principer för gestaltning” är upprättad av Venturi Projekt AB i samarbete med Vaggeryds kommun

Ansvarig tjänsteperson: stadsarkitekten i Vaggeryds kommun

Ansvarig förvaltning: Kommunledningskontoret, Vaggeryds kommun

Denna bilaga kan uppdateras och kompletteras inför att detaljplanen ställs ut till antagande.

SYFTE OCH MÅL

Syftet med detaljplanen är att möjliggöra byggnation av industri, tillfällig vistelse, laddning av elfordon, verksamheter och tekniska anläggningar i nära anslutning till E4:an.

Syftet med detta dokument är att förankra en gemensam målbild för arkitektur, gestaltning och kvalitetsnivå för byggnader, utemiljöer samt allmän plats.

Gestaltungsprinciperna ger förslag på hur aktuellt område för detaljplanen kan gestaltas, skapa ett attraktivt verksamhetsområde som anpassas till omgivningen, vad som är viktigt att förhålla sig till och anpassning till omgivningen, så att en god bebyggd miljö och helhet uppnås.

Gestaltungsprinciperna är en kompletterande handling till detaljplanen och ska fungera som vägledning och underlag vid planering och utformning av byggnader, vägar och utemiljö inom detaljplaneområdet. Det ska även möjliggöra att området utvecklas som en helhet, men med karaktär. Gestaltungsprinciperna ska ses som ett stöd i kommunens bygglovshantering för planområdet.

Plan- och bygglagen

Anpassning- och hänvisningskravet

PBL 2 kap 6§. Bebyggelse och byggnadsverk ska placeras och utformas på ett sätt som är lämpligt med hänsyn till **stads- och landskapsbilden, platsens natur- och kulturvärdena, och intresset av en god helhetsverkan.**

Vid planering och vid prövning av bygglov och förhandsbesked ska kommunen bedöma hur utformning och placering av bebyggelse och byggnadsverk påverkar och tar hänsyn till omgivningen ur flera olika aspekter. Tillämpningen underlättas om kommunen har aktuella underlag för de olika bedömningarna.

PBL 2 kap. 6 § 1. Kravet på hänsyn och god helhetsverkan kallas ofta för anpassningskravet. Kravet kan även handla om att tillskapa nya värden.

Hänsynskravet innehåller ett antal olika aspekter som det ska tas hänsyn till vid utformning och placering av byggnadsverk och bebyggelse. De olika aspekterna överlappar delvis varandra, men beskriver tillsammans det breda spektrum av värden och egenskaper som kan tillskrivas en plats eller ett område. Olika begrepp i hänsynskravet är **viktiga Stads- och landskapsbild, naturvärden, kulturvärden, helhetsverkan,**

Utformningskravet god form-, färg- och materialverkan

PBL 8 kap. 1-2 § och 3kap. 3§

Byggnader utformas med god form-, färg- och materialverkan. Kravet avser framförallt byggnaders egenvärde men bör tillämpas parallellt med kravet på anpassning till omgivningen. Det handlar om egenskaper och karaktärsdrag hos byggnader som ger upphov till goda upplevelsemässiga värden.

FÖRUTSÄTTNINGAR

Landskapsbilden

Marken är förhållandevis plan och endast mindre justeringar av höjder erfordras för att möjliggöra exploatering. Det är stora etableringar som kommer inrymmas i området, det landskapet kommer förändras markant från dagens skog till industri och verksamheter, vissa etableringar kan bli flera hundra meter långa och vara upp till 25-30 meter höga. Gestaltningen av området blir då viktigt för att skapa en miljö som bidrar till en positiv upplevelse för besökare och förbipasserande.

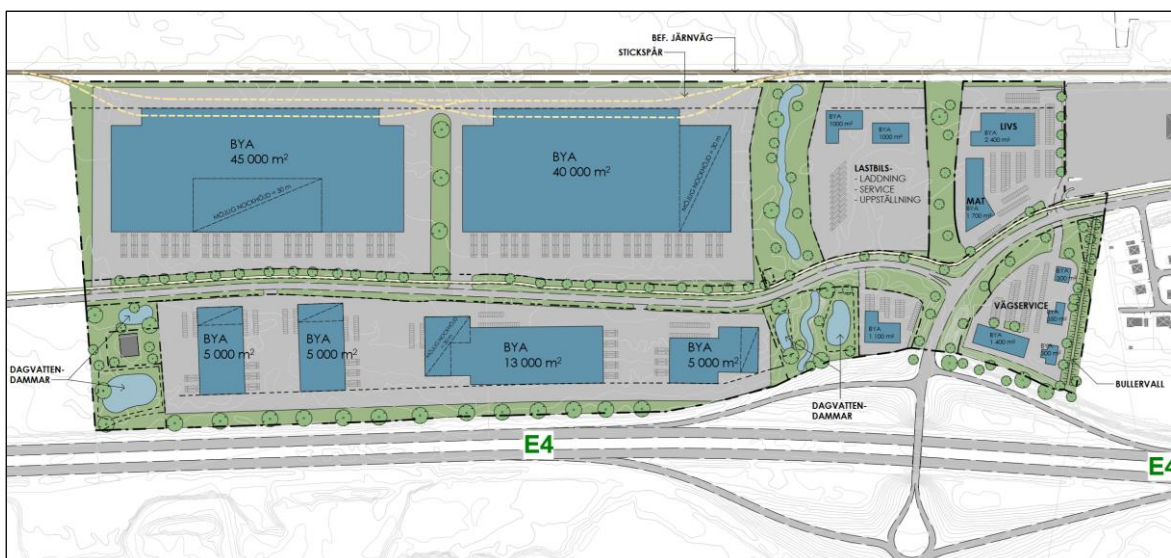
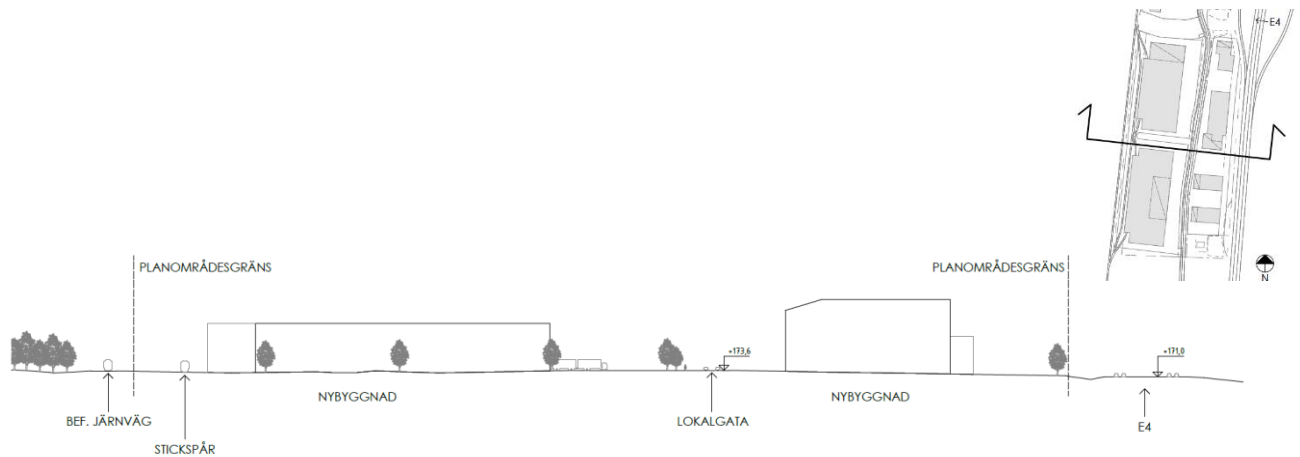

Illustration som visar möjlig bebyggelse och infrastruktur inom området för detaljplan framtagen av Venturi 2025

Sektion A-A, sektionen visar förhållande och proportioner mellan möjliga volymer och byggnadshöjder enligt planförslaget om omgivningen.

GESTALTNINGSIDÉ

Gestaltningssidén ska vara ett stöd för fastighetsägare i hur området ska utformas och förhålla sig till omgivningarna. Gestaltungsprinciperna är indelade i bebyggelse och utemiljö och gäller för hela planområdet samt ska tillämpas inom all kvartersmark och allmän plats.

Utgångspunkten för Gestaltningssbilagan har varit att ta hänsyn till upplevelsen av bebyggelsen i förhållande till naturen och en naturlig anslutning till den befintliga bebyggelsen i Klevshult.

Vy över planområdet från Norr med gränsen till bebyggelsen centrala Klevshult i bildens nederkant.

GESTALTNINGS PRINCIPER

Allmänt

Gestaltningssidén av området har utformats för att uppnå kvalitetskrav som ska genomsyrar hela området. Till det ändamålet har 3 övergripande gestaltungsprinciper formulerats. Planområdet ska utformas:

1. Som ett attraktivt verksamhetsområde
2. Med tydliga rumsliga hierarkier t.ex. huvudstråk och entréer mot väg 846
3. Med fokus på hållbarhet t.ex. genom öppna dagvattenlösningar och energilösningar

Bebyggelsen

Gestaltungsprincipen för bebyggelsen vilar på två grunder enligt nedan:

- Skapa en naturlig koppling till den befintliga bebyggelsen i Klevshults centrum i fråga om funktion och skala, samt
- Uppnå harmoni mellan bebyggelsen och det omgivande landskapet med en känsla av omsorg genom en övergripande ordning.

I planområdets norra del föreslås ett serviceområde i anslutning till trafikplats Klevshult och den befintliga bebyggelsen i Klevshults centrum. Bebyggelsen i serviceområdet ges en mindre skala för att skapa en naturlig övergång till naturområdet i norr som utgör en grön zon mot villabebyggelsen. Byggnaderna ska tydligt kommunicera sitt innehåll och utformas med högkvalitativa material och stilren design.

Färgsättningen bör följa planområdets rekommendationer med varma jordfärger.

Bebyggelsen mot E4:an söder om Göladiet utformas lämpligen med entréer mot väg 846 och en representativ fasad med storskalig skyltning mot E4:an. Stora ansamlingar av lastportar och upplag bör undvikas mot E4:an. Dessa byggnader kan gärna utformas med olika sammansatta byggnadskroppar som uttrycker sin funktion.

Området söder om Göladiet som avgränsas med från vänster: E4, Väg 846 och järnvägsspåren.

Väster om väg 846 finns möjlighet att utveckla större verksamhetsbyggnader som också har en möjlig direktkoppling till järnvägsspåret. Entréer och kontorsdelar placeras lämpligen mot väg 846 för att skapa variation och ge liv åt fasaderna.

Bebyggelsens färgskala i planområdet föreslås i kulörer som harmoniserar med skogslandskapet. Nertonade jordfärger i varma kulörer ligger i linje med denna ambition. Mörkare jord- och gröntonade fasader fungerar väl på eventuella stora volymer väster om väg 846 med skogslandskapet i bakgrunden. Helvita och helsvarta byggnader får förekomma om särskilt skäl föreligger. De stora byggnadsvolymer kan med fördel delas upp med olika fasadmaterial och kulör för att minska det visuella intrycket mot omgivningen.

Byggnadernas entréer bör markeras och utformas med omsorgsfulla detaljer som förhöjer upplevelsen på nära håll. Kontorsfunktioner placeras med fördel mot omkringliggande vägar för att artikulera fasaderna och ge liv till området.

Skyltning är ett viktigt inslag i ett attraktivt verksamhetsområde. Skyltningen kan bidra till tydlig vägvisning och stärkt varumärkesnärvaro för etablerade företag. En skylt kan även utgöra ett grafiskt element som en integrerad del av arkitekturen. Ett skyltprogram möjliggör en sammanhållen skyltning. Placering, skala och ljussättning bör främja läsbarhet från trafikleder och entrégator, men behöver hållas samlad för att undvika visuell störning.

Skytningen bör annonsera byggnadernas innehåll på ett smakfullt sätt mot trafiklandskapet med en skala som gör det läsbart för trafikanterna. Skyltarna mot trafiklederna kan med fördel ha en tydlig grafik och en skala anpassad till byggnaderna. Fasadbelysning kan framhäva skyltplaceringar.

Utemiljö, kvartersmark

Utformningen av kvartersmark är viktig för helhetsupplevelsen av området och kan bidra till att utveckla känslan för företagen som finns där, både för besökarna och för de anställda. Med växtlighet och gröna vistelsezoner kan utformningen bidra till en attraktiv arbetsmiljö och stärka områdets profilering gentemot besökare och hyresgäster.

Grönområden kring parkeringsfälten och lastzonerna bör utformas för att minska det visuella intrycket av de hårdgjorda ytorna. Inslag av växter och lämpliga träd bör finnas inom del av besöksparkering inom olika kvarter, där det är möjligt. Det kan bl. a. ske med plantering av träd och buskar, anläggning av murar eller genom modulering av terrängen kring de hårda ytorna. Synlig dagvattenhantering kan också bidra till en försköning av området med tillhörande växt- och djurliv. Dessa åtgärder är särskilt lämpliga längs Göladiket och utmed E4:an.

Det gröna stråket längs Göladiket ger området en lugn och naturlig karaktär. Genom enkel gestaltning med dagvattendammar och växtlighet skapas ett grönt band som förstärker identiteten och bidrar till ekologiska värden. Stråket upplevs främst visuellt från gång- och cykelvägar samt omgivande byggnader.

Belysning bör anpassas till funktion och utformas med hänsyn till det omkringliggande landskapet. Lastområden belyses med en för ändamålet funktionell belysning. Parkeringsytor för personbilar har belysning med mindre stolpar och avbländade ljuskällor.

Exempel på skyltning och markplanering i logistikområden som förhöjer upplevelsen kring byggnaderna.

Skyltning och markplanering i logistikområden kan förhöja upplevelsen kring byggnaderna. Gångstråk till entréer ska vara tydligt utformade och kan belysas med låg mark- eller pollarbelysning. Träd och gröna element kan framhävas med accentbelysning för ett varierat och tilltalande uttryck. Hänvisningsskyltning inom området ska utformas tydligt och ändamålsenligt för god orienterbarhet, men undvika att synas från trafiklederna.

Naturmark

Det gröna stråket och naturens roll i verksamhetsområdet

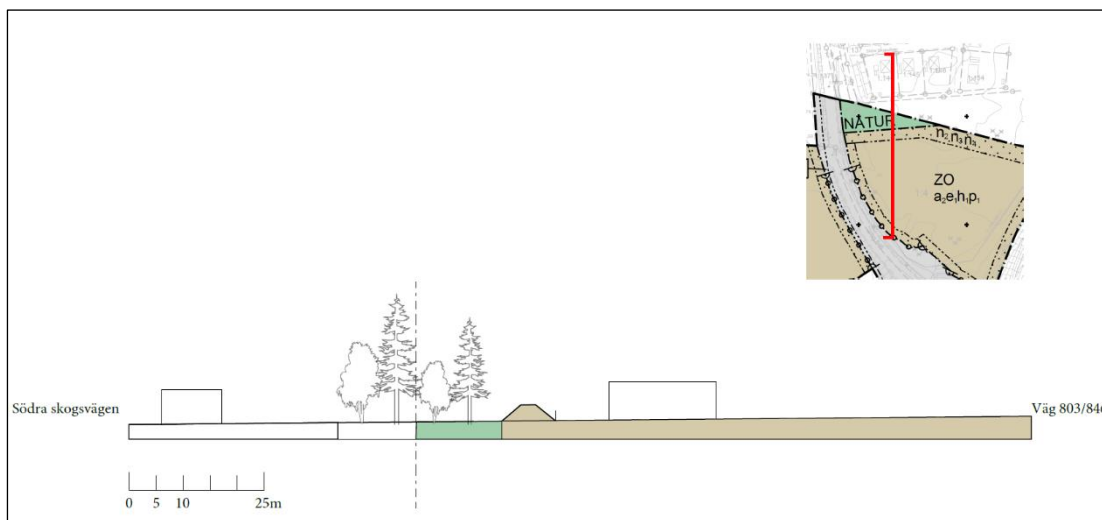
Naturen inom planområdet spelar en central roll i utformningen av verksamhetsområdet och bidrar till att bryta upp den annars hårdgjorda industrimiljön. Genom att bevara och förstärka gröna inslag skapas ett område som bättre smälter in i den omgivande naturen och tätorten Klevshult, där bebyggelse och landskap redan växlar mellan varandra.

Det gröna stråket längs Göladiket har främst en visuell funktion och utgör ett viktigt inslag i landskapsbilden. Även om det inte är avsett för aktiv vistelse, ger det ett lugnt och naturligt uttryck som förstärker områdets identitet. Dagvattendammar och naturlika vegetation bidrar till ekologiska värden och klimatanpassning, samtidigt som de skapar ett estetiskt tilltalande miljöinslag som upplevs från omgivande vägar och byggnader.

I planförslaget förekommer natur som allmän platsmark i tre huvudområden: i sydöst vid dagvattendammen, centralt längs Göladiket och i norr mot befintlig bebyggelse. Naturen bevaras i stor utsträckning som den är idag – främst tallskog med inslag av annan vegetation – med en del skötsel. Vid vissa platser sker markarbeten för dagvattenhantering, vilket innebär att skog bitvis tas bort, men vegetation tillåts återetableras och skapa nya biotoper, exempelvis våtmarker med vass och groddjur.

I norra delen av området planeras en vall och staket för att minska insyn, ljud och rörelse från planerade verksamheterna mot bostadsområdet. Här finns möjlighet att bevara skogen runt vallen och låta vegetation växa på den, vilket förväntas bidra till att anläggningen smälter in i landskapet.

Naturens närvaro i området är inte bara en estetisk tillgång – den är också en viktig del i samhällets klimatomställning. Den bidrar till svalare mikroklimat, hanterar dagvatten och skapar livsmiljöer för växter och djur.

Sektion B-B, sektionen visar förhållande och proportioner mellan möjliga volymer, byggnadshöjder samt avstånd till närmaste befintlig bostadshus, enligt planförslaget.

Gata, väg

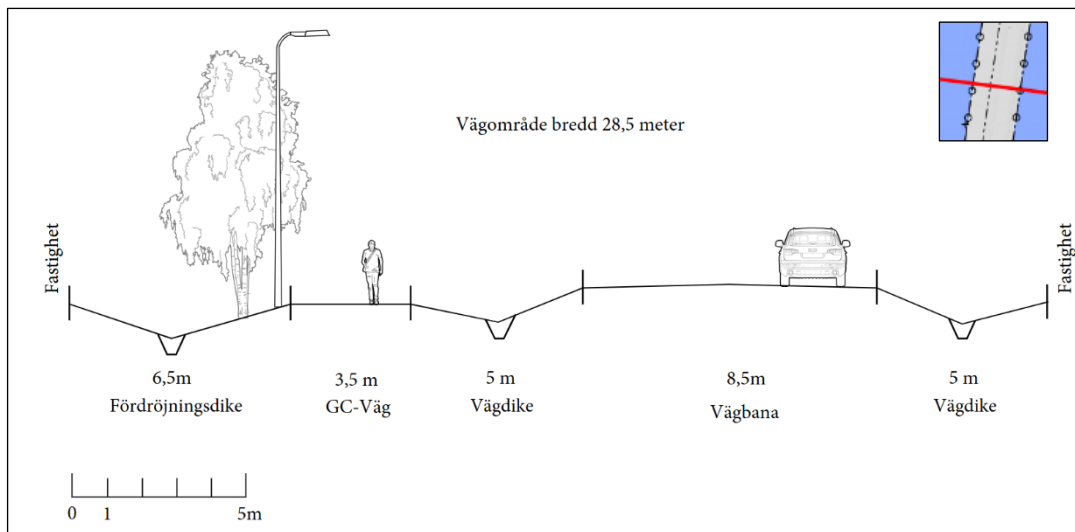
Gaturummets gestaltning – en viktig entré till Klevshult

Utformningen av gaturummet är avgörande för det första intrycket av verksamhetsområdet, särskilt eftersom planområdet också fungerar som entré till tätorten Klevshult. Gaturummet har en viktig roll i att skapa en välkomnande och funktionell miljö där trafik, rörelse och landskap samspelar.

Inom planområdet är det smalaste gaturummet 28,5 meter brett, vilket ger plats för den statliga vägen 846 med tillhörande vägdiken utan att bli påverkad av kommunal infrastruktur eller kvartersmark. Väster om vägen planeras en gemensam gång- och cykelväg där gående och cyklister samsas. Intill denna placeras ett fördröjningsdike för dagvattenhantering från verksamhetsområdet, vilket bidrar till både teknisk funktion och landskapsmässig kvalitet.

Fördröjningsdiket kan kompletteras med belysning för ökad trafiksäkerhet och trygghet, särskilt under kvällstid. Vegetation och träd bör med fördel planteras längs diket för att skapa en grönare miljö, rama in gaturummet och bidra till skuggning och vattenupptagning – viktiga funktioner i ett klimatmedvetet stadsbyggande.

Vid in- och utfarter till blivande verksamhetsfastigheter samt vid eventuell bussangöring kan fördröjningsdiket övergå till kulvert, vilket möjliggör en flexibel och sammanhängande lösning. Den gröna strukturen längs gaturummet ger inte bara ett estetiskt lyft utan stärker också områdets identitet och koppling till den omgivande naturen.

Sektion C-C, sektionen visar förhållande och proportioner mellan olika delar av gaturummet, enligt planförslaget.

PLATS FÖR ATT GÖRA SKILLNAD